

Nijaz Duraković (1949-2012)

Povodom smrti Nijaza Durakovića

Ožalošćena porodico Duraković, dame i gospodo, uvaženi članu Predsjedništva gospodine Izetbegoviću, cijenjeni rektore Čaklovica, poštovani gospodine Tihću, kolegice i kolege,

Smrt našeg Nijaza Durakovića sviju nas je iznenadila, pogodila i uznemirila. Suočenje s ljudskom konačnošću, svakog puta, pa i ovoga, prilika je da se upitamo o svojoj dobroti. Nijazu Durakovću te dobrote prema ljudima i svijetu nije nedostajalo. Po moralnom i idejnom habitusu on je bio ljevičar, socijaldemokrat, humanist, Bosanac, bio je Bošnjak, hrabar i istinoljubiv čovjek. U svijetu u kome živimo Duraković se ponosio, i to s pravom, svojim demokratskim ubjeđenjima. Jer, bolje od mnogih je znao da se pomodno relativiziranje podjela na ljevicu i desnicu, tako prisutno u pojedinim dijelovima svijeta, ne može, niti treba, nekritički i slijepo ekstrapolirati na naše prilike. Bosanskohercegovačka i balkanska zbilja je još takva da je biti na ljevici stvar humanističkog etosa, izbora Istine, Jednakosti i Dobra kao načela gradnje svijeta, a ne pitanje partijsko-političkih svrstavanja. U ovom smislu Duraković je kao humanist i demokrat bio ljevičar.

Durakoviću je svijet bio nezamisliv bez Stoca, i ta zavičajna dimenzija bila je jako naglašena u njegovom životu. Naprosto mu je bilo drago što je iz Stoca. U svojim formativnim gimnazijskim godinama on je bio ponesen maštanjima o revolucionarnoj karijeri stolačkih mladića Asima Behmena i Mustafe Golubića, dvojice ljudi o kojima je mnogo znao i često pričao, i čiji

su likovi na njega ostavili jak dojam, ali je isto tako bio upoznat s političkom djelatnošću Šefkije Behmena, zamjenika Mehmeda Spahe i ministra svih međuratnih jugoslavenskih vlada. Kao stasao čovjek i odgovorna politička ličnost u bosanskohercegovačkim prilikama sedamdesetih i osamdesetih godina, naslanjao se na političku liniju Hamdije Pozderca, Branka Mikulića i Rodoljuba Čolakovića.

Duraković se rodio 1949. godine u Stocu te tu završio osnovno i gimnazijsko obrazovanje. Školske 1966/67 upisuje studij sociologije, koji završava 1971. godine. Već 1973. upisuje interdisciplinarni postdiplomski studij „Sociološki aspekti jugoslovenskoga društva“ te iz oblasti nacionalnog pitanja magistrira 1975. Na Fakultet političkih nauka u Sarajevu primljen je kao asistent na predmetima Međunarodni odnosi i Uporedni politički sistemi 1977. godine. Doktorsku disertaciju *Aktuelnost Lenjinove misli o nacionalnom pitanju* odbranio je 1979. godine, da bi sljedeće godine bio izabran u zvanje docenta na spomenutim predmetima. U zvanje vanrednog profesora biran je 1984. godine, a 1988. u zvanje redovnog profesora. Izvodio je nastavu, pored matičnog fakulteta, na Višoj upravnoj školi u Sarajevu, zatim na pravnim fakultetima u Sarajevu, Zenici i Tuzli. Jedan je od utemeljitelja postdiplomskog studija na Fakultetu političkih nauka Sarajevo a funkciju predsjednika Vijeća postdiplomskog studija obavljao je dvanaest godina. Za sve to vrijeme u funkciji mentora izveo je veliki broj magistranata i doktoranata. U periodu od 1979. do 1990. bio je angažiran u kao naučni saradnik u Institutu za proučavanje nacionalnih odnosa. Bio je glavni i odgovorni urednik časopisa *Opredjeljenja* te časopisa *Sveske*, a član redakcije *Lica*, *Pregleda*, *Pravne misli* i *Socijalizma*. Bio je rukovodilac više naučnoistraživačkih projekata od kojih treba istaći sljedeće: Zajedništvo i nacionalni odnosi u BiH, Migracije i nacionalni odnosi u BiH, Jevrejska kulturna baština u BiH, Jezik i kultura Roma, Reforma visokog obrazovanja na principima Bolonjske deklaracije na Sarajevskom univerzitetu. Što se tiče političkog angažmana, bio je član Predsjedništva SKBiH (1985-1988), zatim je izabran za predsjednika Saveza komunista BiH 1988., član je Predsjedništva CKSKJ (1988-1991), utemeljitelj je i prvi predsjednik reformiranog SDP-a (1992), a funkciju predsjednika SDP-a obavlja do 1997. U ratnom periodu bio je član Predsjedništva Republike BiH. Bio je učesnik niza domaćih i međunarodnih naučnih konferencija, a mnogi njegovi referati i saopćenja objavljeni su u domaćim i međunarodnim časopisima. Objavio je oko dvije stotine studija, članaka i osvrtu, a autor je i šesnaest knjiga od kojih izdvajamo: *Aktuelnost Lenjinove misli o nacionalnom pitanju*, *Kontraverze o nacionalnom i nacionalističkom*, *Prevara Bosne*, *Savremeni politički sistemi*, *Međunarodni odnosi*, *Prokletstvo Muslimana*, *Uporedni politički*

sistemi. Prvi se od bosanskohercegovačkih profesora odvažio autorski napisati djelo o međunarodnim odnosima i komparativnoj politici. Duraković je vrlo često pisao za medije, tako da je bio kolumnist sarajevskog magazina Svijet, magazina BH Dani, povremeno splitskog tjednika Feral Tribune, podgoričke Pobjede, riječkog Novog lista, beogradske Borbe, a objavljivan je u mnoštvu domaćih i stranih publikacija.

Teško je ovom prilikom iz Durakovićeva znanstvenog opusa izdvojiti njegove noseće ideje, za to je potrebno drugo vrijeme i prostor, ali se ipak kao znalci i poštovaoci njegovog djela, smatram, možemo složiti s ocjenom da su njegovo djelo prožimale tri noseće ideje: **ideja nacionalne ravnopravnosti; vizija i politička praksa multinacionalne Bosne i Hercegovine te ideja odbrane bosanskohercegovačkog društvenog i državnog subjektiviteta**. Osamdesetih i devedesetih godina prošlog stoljeća, u godinama krize socijalizma i raspada Jugoslavije, Duraković se legitimirao kao beskompromisni znanstveni i politički kritičar ideje i prakse nacionalizma, međunacionalne mržnje i nacionalne diskriminacije. Kao politički najizraslija i najodgovornija politička ličnost tih godina u zemlji, budući da je bio predsjednik jedne i jedine najveće političke stranke SKBiH, on se cijelim svojim bićem zalagao za očuvanje nacionalne, kao ljudske, građanske ravnopravnosti svih ljudi i naroda u Republici. Duraković je i tih godina znao da je svako narušavanje bosanskoga klatna nacionalne ravnopravnosti Bošnjaka, Srba i Hrvata samo uvod u sukobe koji su se u ratnoj formi devedesetih godina i desili. Ključ opstanka BiH je afirmacija, ravnopravnost i jednakopravnost njenih naroda u okvirima demokratski društvenih i političkih odnosa, siže je njegovog koncepta nacionalnog pitanja u BiH, a to je ujedno i njegov bitan doprinos teoriji nacije i nacionalnih odnosa u domaćoj znanosti.

Nijaz Duraković izgradio je osoben stil u politici i javnom djelovanju: nije imao strahopoštovanja pred svjetovnim autoritetima i centrima moći, govorio je i djelovao autorski, kreativno i odvažno, ne plašeći se rizika, ali bez oholosti i arogancije. Djelovao je osluškujući volju i misao naroda, običnih ljudi, i zato su ga oni poštovali, cijenili i voljeli.

Prof. dr. Šaćir Filandra
dekan Fakulteta političkih nauka